

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фармацевтичних технологій та менеджменту
Кафедра управління та забезпечення якості у фармації

ВИРОБНИЧЕ СТАЖУВАННЯ

(назва освітньої компоненти)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
освітньої компоненти**

підготовки _____ Другий (магістерський) рівень освіти
(назва рівня вищої освіти)
галузі знань _____ 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності _____ 073 Менеджмент
(код і найменування спеціальності)
освітньої програми _____ Якість, стандартизація та сертифікація
(найменування освітньої програми)
спеціалізації (й) _____
(найменування освітньої програми)

2022 рік
рік створення

Робоча програма освітньої компоненти Виробниче стажування спеціальності 073 Менеджмент освітньої програми Якість, стандартизація та сертифікація (1,6д), (1,6з) для здобувачів вищої освіти 2 курсу.

Розробники:

КРУТСЬКИХ Тетяна, завідувачка кафедри управління та забезпечення якості у фармації, д. фарм. наук, професор

(вказати ПІП авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

КОВАЛЕНКО Світлана, професор закладу вищої освіти кафедри управління та забезпечення якості у фармації, д. фарм. наук, професор

(вказати ПІП авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

ЗБОРОВСЬКА Тетяна, доцент закладу вищої освіти кафедри управління та забезпечення якості у фармації, канд. фарм. наук, доцент

(вказати ПІРІЗВИЩЕ, ім'я авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри управління та забезпечення якості у фармації

Протокол від «01» вересня 2022 року № 1

Зав. кафедри

управління та забезпечення якості у фармації

(підпис)

проф. Тетяна КРУТСЬКИХ

(Ім'я ПІРІЗВИЩЕ)

Робоча програма схвалена на засіданні профільної методичної комісії з економіко-управлінських дисциплін

Протокол від «13» вересня 2022 року № 2

Голова профільної комісії

з економіко-управлінських дисциплін

(підпис)

проф. Алла НЕМЧЕНКО

(Ім'я ПІРІЗВИЩЕ)

1. Опис освітньої компоненти

Мова навчання: українська

Статус освітньої компоненти: обов'язкова

Передумови вивчення освітньої компоненти: «Виробниче стажування» входить до комплексу підготовки фахівців, який забезпечується авторськими освітніми компонентами: «Стандартизація в сфері якості», «Системи управління якістю», «Сертифікація та підтвердження відповідності», «Аудит систем управління якістю», «Управління персоналом і трудове право», «Методологія, методи та засоби управління якістю», «Основи екологічного управління», «Стратегічне управління організацією», «Методологія і логіка наукових досліджень (англійською мовою)», «Соціологія організації та сучасна економічна теорія», «Основи Lean-менеджменту», «Технічне законодавство Європейського Союзу», «Інформаційні системи і технології в управлінні», «Управління проектами», тощо.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Виробниче стажування» є практичне закріплення знань та навичок щодо впровадження, функціонування та підтримки систем управління якістю, застосування методів менеджменту та забезпечення якості продукції, гармонізації систем управління вітчизняними підприємствами з міжнародними і національними вимогами та стандартами.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти. На вивчення освітньої компоненти відводиться 135 годин 4,5 кредитів ЄКТС.

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Метою викладання освітньої компоненти «Виробниче стажування» є закріплення знань та навичок, отриманих протягом навчання, що здійснюється за рахунок порівняльного аналізу засвоєних теоретичних положень з фактично застосовуваними підходами, методами й засобами, визначеними здобувачами вищої освіти у практичній діяльності організації, що є базою виробничого стажування, а також за рахунок виконання власними силами тих чи інших практичних завдань, що доручаються здобувачам-стажистам керівниками від бази стажування.

Основними **завданнями** освітньої компоненти «Виробниче стажування» є:

- формування системи знань щодо концепції забезпечення якості та практичними підходами щодо побудови системи управління якістю на вітчизняних підприємствах;
- ознайомлення зі структурою й основними функціями структур управління та контролю якості підприємства;
- формування та напрацювання практичних навичок стосовно робіт, здійснюваних протягом побудови та підтримки систем управління якістю, тощо.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Освітня компонента «Виробниче стажування» забезпечує набуття здобувачами освіти компетентностей:

Інтегральні компетентності:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту якості, в організаційно-економічній системі процесів контролю, забезпечення, управління якістю, стандартизації, сертифікації продукції (товарів, послуг) організації із застосуванням теорій і методів соціальних та поведінкових наук

Загальні компетентності:

- Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

- Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
Спеціальні (фахові) компетентності
- Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;
 - Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;
 - Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;
 - Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;
 - Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;
 - Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.
 - Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;
 - Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових і законодавчих актів України та ЄС, а також міжнародної фахової нормативної бази у сфері технічного регулювання; здатність організовувати й здійснювати процедуру відповідності й маркування продукції.
 - Здатність застосовувати у професійній діяльності підходи до визначення, оцінки й керування екологічними аспектами діяльності організації на основі нормативних вимог і сучасних концепцій екологічного менеджменту.

Інтегративні кінцеві *програмні результати навчання* (ПРН), формуванню яких сприяє освітня компонента:

Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтувати методи їх вирішення;

Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;

Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;

Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією;

Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;

Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу.

Застосовувати правові, організаційні й технічні положення сертифікації й підтвердження відповідності продукції (товарів, послуг) у полі національної нормативної бази. Організовувати та провадити оцінку відповідності продукції / послуг відповідно до вимог національної нормативної й законодавчої бази та бази ЄС.

Знати та бути спроможним інтерпретувати положення національних та міжнародних законодавчих і нормативних актів у сфері технічного регулювання; уміти визначати структуру і розробляти нормативні документи з питань технічного регулювання.

Знати положення міжнародної й національної нормативної бази, що регламентує проведення аудитів систем управління якістю. Уміти розробляти аудиторські документи та здійснювати ефективні аудити систем менеджменту організації.

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен

знати:

- основні поняття, терміни та визначення у сфері управління та забезпечення якості;
- положення національних та міжнародних законодавчих і нормативних актів у сфері технічного регулювання;
- положення міжнародної й національної нормативної бази, що регламентує проведення аудитів систем управління якістю.

вміти:

- інтерпретувати положення національних та міжнародних законодавчих і нормативних актів у сфері технічного регулювання;
- визначати структуру і розробляти нормативні документи з питань технічного регулювання;
- правильно й однозначно інтерпретувати законодавчі й нормативні вимоги у сфері управління та забезпечення якості;
- критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;
- організувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
- застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією;
- спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;
- забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу;
- планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу);
- застосовувати правові, організаційні й технічні положення сертифікації й підтвердження відповідності продукції (товарів, послуг) у полі національної нормативної бази;
- організувати та провадити оцінку відповідності продукції / послуг відповідно до вимог національної нормативної й законодавчої бази та бази ЄС;
- розробляти аудиторські документи та здійснювати ефективні аудити систем менеджменту організації.

володіти:

- навичками роботи з нормативними документами;
- навичками прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	Денна форма						Заочна форми					
	у тому числі						у тому числі					
	всього	л	сем.	пз	лаб.	с. р.	всього	л	сем.	пз	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Практична підготовка з управління та забезпечення якістю.												
Тема 1. Знайомство з базою стажування. Інструктаж та корпоративні правила.	10	-	-	-	-	10	10	-	-	-	-	10
Тема 2. Організаційна структура бази стажування.	15	-	-	-	-	15	15	-	-	-	-	15
Тема 3. Система управління якістю на базі стажування. Основні документи системи управління якістю (СУЯ).	25	-	-	-	-	25	25	-	-	-	-	25
Тема 4. Процесна	25	-	-	-	-	25	25	-	-	-	-	25

модель СУЯ.												
Тема 5. Методики виконання процесу СУЯ. Документи 3-4 рівня по процесу. Підходи до оцінювання результативності процесу, аналізу та вжиття коригувальних і запобіжних дій для його удосконалення.	25	-	-	-	-	25	25	-	-	-	-	25
Тема 6. Імплементация методології PDCA в методиці виконання досліджуваного процесу. Ідентифікація дій при плануванні, виконанні, оцінюванні й удосконаленні досліджуваного процесу. Розробка пропозицій щодо удосконалення. Оформлення пропозицій. Написання звіту з виробничого стажування.	33	-	-	-	-	33	33	-	-	-	-	33
Контроль змістового модулю 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	133		-	-	-	133	133	-	-	-	-	133
Семестровий диференційований залік	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
<i>Усього годин</i>	135	-	-	-	-	135	135	-	-	-	-	135

5. Зміст програми освітньої компоненти

Змістовий модуль 1. Практична підготовка з управління та забезпечення якістю.

Тема 1. Знайомство з базою стажування. Інструктаж та корпоративні правила. Прибуття на базу стажування. Проходження інструктажів з техніки безпеки, правил поведінки на території, збереження комерційних таємниць та інших, необхідних на підприємстві для відвідувачів.

Тема 2. Організаційна структура бази стажування. Ознайомлення з організаційною структурою підприємства, екскурсія по ключовим підрозділам, одержання завдань від керівника стажування.

Тема 3. Система управління якістю на базі стажування. Основні документи системи управління якістю (СУЯ). Ознайомлення з системою управління якістю на базі стажування. Огляд основних документів СУЯ (політики і цілей у сфері якості, Настанови щодо якості, структури документації).

Тема 4. Процесна модель СУЯ. Дослідження процесної моделі СУЯ підприємства. Ознайомлення з описом процесів, організацією їх взаємозв'язку і взаємодії на прикладі 2-3

процесів.

Тема 5. Методики виконання процесу СУЯ. Документи 3-4 рівня по процесу. Підходи до оцінювання результативності процесу, аналізу та вжиття коригувальних і запобіжних дій для його удосконалення. Опрацювання методики виконання обраного для поглибленого вивчення процесу СУЯ. Ознайомлення з документами 3-4 рівня по процесу (СОП, інструкції, форми для реєстрації даних). Дослідження підходів до оцінювання результативності процесу, аналізу та вжиття коригувальних і запобіжних дій для його удосконалення.

Тема 6. Імплементация методології PDCA в методиці виконання досліджуваного процесу. Ідентифікація дій при плануванні, виконанні, оцінюванні й удосконаленні досліджуваного процесу. Розробка пропозицій щодо удосконалення. Оформлення пропозицій. Написання звіту з виробничого стажування. Визначення ступеня імплементации методології PDCA в методиці виконання досліджуваного процесу. Ідентифікація дій при плануванні, виконанні, оцінюванні й удосконаленні досліджуваного процесу. Розробка пропозицій щодо удосконалення алгоритму виконання процесу через більш повну реалізацію методології PDCA. Формулювання рішень щодо коригування алгоритмів виконання процесу та внесення змін до відповідної документації для регламентації пропонованих змін. Оформлення пропозицій.

Семестровий диференційований залік

6. Теми лекцій

Не передбачено робочим навчальним планом.

7. Теми семінарських занять

Не передбачено робочим навчальним планом.

8. Теми практичних занять

Не передбачено робочим навчальним планом.

9. Теми лабораторних занять

Не передбачено робочим навчальним планом.

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форми
1	Тема 1. Знайомство з базою стажування. Інструктаж та корпоративні правила.	10	10
2	Тема 2. Організаційна структура бази стажування.	15	15
3	Тема 3. Система управління якістю на базі стажування. Основні документи системи управління якістю (СУЯ).	25	25
4	Тема 4. Процесна модель СУЯ.	25	25
5	Тема 5. Методики виконання процесу СУЯ. Документи 3-4 рівня по процесу. Підходи до оцінювання результативності процесу, аналізу та вжиття коригувальних і запобіжних дій для його удосконалення.	25	25
6	Тема 6. Імплементация методології PDCA в методиці виконання досліджуваного процесу. Ідентифікація дій при плануванні, виконанні, оцінюванні й удосконаленні досліджуваного процесу. Розробка пропозицій щодо удосконалення. Оформлення пропозицій. Написання звіту з виробничого	33	33

	стажування.		
7	Семестровий диференційований залік з модулю 1: «Виробниче стажування»	2	2
Усього годин		135	135

Завдання для самостійної роботи

1. Заповнити «Щоденник стажування».
2. Підготувати «Звіт здобувача вищої освіти про проходження практики».

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Оцінка з освітньої компоненти визначається з урахуванням результатів проходження практичної підготовки.

Успішність кожного здобувача вищої освіти оцінюється за 100-бальною шкалою.

За практичну підготовку в межах модуля здобувач вищої освіти може отримати **максимально 100 балів** або **мінімально — 60 балів**.

Оцінювання навчальної діяльності (проводиться під час завершального етапу практичної підготовки) – контроль теоретичних знань, практичних умінь та навичок. Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час проходження та завершення практичної підготовки.

Для допущення до семестрового диференційованого заліку здобувач вищої освіти повинен здати всі освітні компоненти освітньої програми нормативного та вибіркового характеру.

Контроль засвоєння ЗМ1 з практичної підготовки проводиться у формі диференційного заліку. Модуль вважається зарахованим, якщо здобувач вищої освіти набрав не менше мінімального балу.

Застосовується така система бальних оцінок для рейтингу **практичної підготовки**: здобувач може набрати **min -60 балів, max — 100 балів**.

Система оцінювання, бали	Критерії оцінки
60-73	виставляється здобувачу, який: <ul style="list-style-type: none"> • виявив недостатньо глибокі знання основного програмного матеріалу при усній відповіді на захисті звіту з практики; • отримав оцінку задовільно від керівника практики від бази практики; • звіт з практики склав самостійно, але допустив значні помилки в структурі та змісту і т.п.
74-89	виставляється здобувачу, який: <ul style="list-style-type: none"> • виявив повне знання програмного матеріалу при усній відповіді на захисті звіту з практики, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустив окремі помилки; • отримав оцінку задовільно або добре від керівника практики від бази практики; • звіт з практики склав самостійно, але допустив незначні помилки в структурі та змісту і т.п.
90-100	виставляється здобувачу, який: <ul style="list-style-type: none"> • виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу при усній відповіді на захисті звіту з практики, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонструвати знання основних та вибіркового компонент освітньої програми, передбачені на рівні творчого використання; • отримав оцінку добре або відмінно від керівника практики від бази

практики; • звіт з практики склав самостійно без помилок.
--

Схема нарахування та розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль 1							100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	ЗМ1	
0	0	0	0	0	0	100	

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.

12. Форми поточного та семестрового контролю успішності навчання

Контроль здобувачів при виконанні завдань від бази практики та захист звіту про проходження практики на кафедрі.

Форма контролю – семестровий диференційований залік.

13. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма освітньої компоненти.
2. Робоча програма освітньої компоненти.
3. Силабус освітньої компоненти.
4. Форма «Щоденник стажування».
5. Форма «Звіт здобувача вищої освіти про проходження практики».
6. Методичні рекомендації щодо організації та проведення виробничого стажування.

14. Рекомендована література

Основна

1. Управління якістю : навч. посібник для ВНЗ / Д. П. Лойко [та ін.], 2018. - 336 с.
2. Братішко Ю. С., Формування системи управління соціальною відповідальністю на вітчизняних фармацевтичних підприємствах / Ю. С. Братішко, О. В. Посилкіна / методичні рекомендації. – К. : Український центр наукової методичної інформації та патентно-ліцензійної роботи МОЗ України, 2018 – 22 с.
3. Стандартизація, сертифікація, метрологія та управління якістю : навчальний посібник / укл. : Воробець М.М., Кондрачук І.В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2022. – 104 с.
4. Стандартизація продукції та послуг : курс лекцій / Л. О. Стріха, Назаренко І. В., Гроза В. І. - Миколаїв: МНАУ, 2017. – 80 с.
5. Сукач М. Основи стандартизації. Київ, 2017. – 324 с.
6. Лір В. Е. Гармонізація систем технічного регулювання як умова зростання товарообігу між Україною та ЄС. / В. Е. Лір, О. С. Биконя // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 3. – С. 71–88.
7. Машта Н.О., Бенчук О.П., Бенчук Г.П., Акімова Л.М., Дейнега О.В. Основи стандартизації, метрології та управління якістю: Навчальний посібник. – Рівне: О. Зень, 2015. – 388 с.
8. Про стандартизацію : закон України від 5 червня 2014 р. № 1315-VII : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>
9. Міжнародне технічне регулювання: навч. посібник / О.М. Сафонова, Г.А. Селютіна, М.В. Нечипорук, В.М. Селютін. - Х. : ХДУХТ, 2013. – 372 с.
10. Бойчук Ю. Д. Екологія і охорона навколишнього середовища: навчальний посібник / Бойчук Ю. Д., Солошенко Е. М., Бугай О. В. - 4-те вид., випр. і доп. - Суми : Університетська книга, 2016. - 316 с.
11. Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти. Посібник / С.В. Берзіна, І.І. Яреськовська та ін. – К: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 134 с. (Бібліотека екологічних знань)

12. Посилкіна О. В. Стратегічне управління компанією : навч. посіб. / О. В. Посилкіна, О. В. Літвінова, А. Г. Лісна, К.С. Світлична. - Х. : НФаУ, 2020. – 218 с.
13. Посилкіна, О. В. Управління інноваційною діяльністю : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти, які навчаються за ОПП «Ф» / О. В. Посилкіна, О. В. Літвінова, Ю. С. Братішко. - Х. : НФаУ, 2018. – 270 с.
14. Посилкіна О. В. Методологія наукових досліджень та інноваційний розвиток : навч. посіб. / О. В. Посилкіна, О. В. Літвінова, Ю. С. Братішко - Х. : НФаУ, 2020. – 220 с.
15. Стандартизація, сертифікація, метрологія та управління якістю : навчальний посібник / укл. : Воробець М.М., Кондрачук І.В. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2022. – 104 с.
16. Настанови щодо здійснення аудитів систем управління : ДСТУ ISO 19011:2019 (ISO 19011:2018, IDT) – [Чинний від 2021-01-01]. – К. : Мінекономрозвитку України, 2019. – 34 с. – (Національний стандарт України).
17. Лебединець, В. О. Управление качеством : учеб. пособие / В. А. Лебединец, С. Н. Коваленко, Е. С. Ромелашвили. – Х. : НФаУ, 2014. – 324 с.
18. Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2015, IDT) : ДСТУ ISO 9001:2015. – [На заміну ДСТУ ISO 9001:2009; чинний від 2016-07-01]. – К. : ДП "УкрНДНЦ", 2016. – 24 с. – (Національний стандарт України).
19. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів (ISO 9000:2015, IDT) : ДСТУ ISO 9000:2015. – [На заміну ДСТУ ISO 9000:2007; чинний від 2016-07-01]. – К. : ДП "УкрНДНЦ", 2016. – 28 с. – (Національний стандарт України).
20. Risk management. Principles and guidelines : ISO 31000:2018 – International Organization for Standardization, 2018. – 24 p.

Допоміжна

1. ПОЛ А1.1-38-018 «Положення про організацію освітнього процесу в Національному фармацевтичному університеті».
2. ПОЛ А1.1-38-073 «Положення про планування й облік навчальної роботи і основних видів методичної, наукової та організаційної роботи науково-педагогічних працівників НФаУ».
3. ПОЛ А2.5-32-124-В «Положення про комплекс навчально-методичного забезпечення освітньої компоненти у Національному фармацевтичному університеті».
4. ПОЛ А2.2-32-031-В «Положення про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Національному фармацевтичному університеті».
5. ПОЛ А2.2-40-022 «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у НФаУ».
6. ПОЛ А2.8.-03-101 «Положення про заходи щодо випадків академічного плагіату у НФаУ».

15. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. Сайт кафедри управління та забезпечення якості у фармації НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://quality.nuph.edu.ua/>.
2. Наукова бібліотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.nuph.edu.ua/>
3. Сайт кар'єра та працевлаштування НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://job-dept.nuph.edu.ua/>.
4. Центр дистанційних технологій навчання НФаУ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pharmel.kharkiv>
5. Офіційний сайт міжнародної організації зі стандартизації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iso.org>.